

Pradžia>Jūsų teisės>Atsakovai (baudžiamosios bylos)**Atsakovai (baudžiamosios bylos)****Prancūzija**

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas būna, kai asmuo įtariamas ar kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamoji atsakomybė. Informacijos apie nesunkius pažeidimus, pavyzdžiui, Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama bauda, rasite 5 duomenų suvestinėje. Jeigu esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite čia.

Bendra įžanga

Yra keturi teismai, kuriuose nagrinėjamos bylos.

Policijos teismas (*tribunal de police*)

Sprendimą priima vienas teisėjas; teisme daugiausia nagrinėjami penktos kategorijos pažeidimai. Sprendimai apeliacine tvarka skundžiami baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui (*Chambre des appels correctionnels*), bet tik tam tikrais atvejais.

Vietos teismas (*juridiction de proximité*)

Sprendimą priima vienas teisėjas. Teisme nagrinėjami pirmųjų keturių kategorijų pažeidimai.

Sprendimai apeliacine tvarka skundžiami pagal tokias pat taisykles, kaip ir policijos teismo sprendimai.

Baudžiamųjų bylų teismas (*tribunal correctionnel*)

Jį paprastai sudaro trys teisėjai; iš esmės teismas kompetentingas nagrinėti nesunkius nusikaltimus (*délits*).

Ieškinyš gali būti teikiamas teismui, kurio jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje padarytas nusikaltimas, teismui, kurio jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje gyvena kaltinamasis arba vienas iš kaltinamųjų, arba teismui, kurio jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje kaltinamasis buvo areštuotas.

Apeliacijos dėl pirmąją instanciją priimtų sprendimų teikiamos baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui (*chambre des appels correctionnels*).

Prisiekusiųjų teismas (*cour d'assises*)

Jis kompetentingas nagrinėti pilnamečių padarytus sunkius nusikaltimus, nepriklausančius specializuotų teismų kompetencijai.

Šį teismą sudaro trys profesionalūs teisėjai ir devyni prisiekusieji, iš Prancūzijos piliečių atrenkami burtais.

Prokuratūra ir nuteisti kaltinamieji nuosprendžius apeliacine tvarka gali apskųsti prisiekusiųjų teismui, kurį sudaro dvylika prisiekusiųjų piliečių ir trys profesionalūs teisėjai. Kaltinamasis ir generalinis prokuroras apeliacine tvarka gali apskųsti prisiekusiųjų teismo priimtą sprendimą – ir apkaltinamąjį, ir išteisinamąjį nuosprendį. Civilinį ieškinį pareiškusi šalis apeliaciją gali teikti tik dėl teismo skirtos žalos atlyginimo.

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau trumpai apžvelgiami įprasti baudžiamojo proceso etapai.

Tyrimas

Tyrimą atlieka policija arba žandarmerija, jo tikslas – nustatyti, ar padarytas nusikaltimas, surinkti nusikaltimo įrodymus ir nustatyti jį padariusius asmenis.

Tyrimas atliekamas vadovaujant Respublikos prokurorui. Jeigu viešąjį ieškinį pateikė prokuratūra, jis atliekamas sistemingai.

Visų pirma atliekamas akivaizdaus nusikaltimo tyrimas (*enquête de flagrance*) ir preliminarus tyrimas (*enquête préliminaire*) – tyrimą *ex officio* atlieka kriminalinės policijos pareigūnas arba jis atliekamas Respublikos prokuroro nurodymu.

Bet koku atveju tyrimas yra slaptas ir atliekamas netaikant rungimosi principo.

Ikiteisminis tyrimas

Ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo tyrimo tikslas – surinkti įrodymus, kad nusikaltimas buvo padarytas, ir nustatyti jo vykdytoją. Atliekant ikiteisminį tyrimą nustatoma, ar pakanka kaltės įrodymų, kad nusikaltimą padariusio asmens byla būtų perduota bylas nagrinėjančiam teismui. Atliekant šį tyrimą byla parengiama taip, kad joje būtų galima priimti sprendimą. Tyrimas yra slaptas, bet kaip bylos šalys dalyvaujantys asmenys gali susipažinti su bylos medžiaga ir tam tikromis sąlygomis teikti prašymus atlikti tyrimus.

Bylos nagrinėjimas

Byla nagrinėjama taikant rungimosi principą, viešai ir žodžiu. Išnagrinėję bylą teisėjai priima sprendimą, kurį galima apskųsti.

Duomenų suvestinėse pateikiama informacija apie visus šiuos proceso etapus ir jūsų teises. Ši informacija nėra lygiavertė advokato konsultacijoms ir turi būti skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija nedalyvauja valstybėse narėse vykdomame baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei norite pateikti skundą.

Šiose duomenų suvestinėse rasite informaciją, kaip ir kam pateikti skundus.

Norėdami rasti reikiamą informaciją, spustelėkite šias nuorodas.**1. Advokato konsultacijos****2. Mano teisės vykstant tyrimui**

Mano teisės sulaikymo laikotarpiu

Mano teisės per apklausą pirmą kartą stojus prieš teismą

Kaltinamojo ir liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas

Ikiteisminio tyrimo pabaiga

Europos arešto orderis

Rengimasis gynybai

3. Mano teisės vykstant teismo procesui**4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus****5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir kiti nesunkūs pažeidimai****Susijusios nuorodos****Jūsų teisės**

Paskutinis naujinimas: 30/01/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1. Advokato konsultacijos

Gauti nepriklausomas advokato konsultacijas ypač svarbu, jei kaip nors dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kaip advokatas jums padės. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas mokės advokato užmokesį, jei neturite galimybės jo sumokėti.

Kaip susirasti advokatą?

Išskyrus sunkius nusikaltimus, advokato pagalba nėra privaloma, bet ja naudotis rekomenduojama.

Svarbiausias principas – laisvė rinktis advokatą.

Galite savo nuožiūra pasirinkti pažįstamą advokatą arba prašyti jį skirti.

Gavęs iš lūpų į lūpas perduodamos informacijos, galite pasirinkti savo aplinkoje pažįstamą arba vieno iš giminaičių rekomenduotą advokatą.

Netoli nuo faktinės gyvenamosios vietos veiklą vykdančių advokatų sąrašą galite rasti savo miesto apylinkės teisme (*Tribunal d'Instance*), daugelyje merijų arba arčiausiai jūsų oficialios gyvenamosios vietos esančioje advokatų taryboje.

Informacijos taip pat galite ieškoti telefono abonentų knygoje arba internete.

Advokatų žinybai, kuriuose advokatai suskirstyti pagal savo specializacijos sritis, tiesiogiai pateikiami keliose interneto svetainėse:

🇫🇷 **Nacionalinės advokatų tarybos** (*Conseil National des Barreaux*);

🇫🇷 **Paryžiaus advokatų tarybos advokatų asociacijos** (*Ordre des Avocats du Barreau de Paris*);

🇫🇷 **Teisingumo ministerijos** (*Ministère de la justice*).

Daugelio advokatų tarybų nariai taip pat vykdo nuolatinę veiklą Teisingumo rūmuose, merijoje arba Teisingumo ir teisės rūmuose (*Maisons de justice et du Droit*).

Jeigu esate sulaikytas, turite kelias galimybes pasirinkti advokatą.

Advokatų sąrašai skelbiami specialiose sulaikymo įstaigose (*maisons d'arrêt*).

Kalėjimuose veiklą vykdančios asociacijos (Tarptautinis kalėjimų stebėsenos centras (*Observatoire International des Prisons*), Kalėjimų lankytojų asociacija (*Association des Visiteurs de Prisons*), ir pan.) gali patarti ir padėti pasirinkti advokatą.

Pasirinkti advokatą gali padėti kilmės šalies konsulinės įstaigos.

Taip pat galite prašyti, kad advokatų tarybos, kurios jurisdikcijai priklauso jūsų gyvenamosios vietos teritorija, pirmininkas advokatą paskirtų *ex officio*, kad šis jums padėtų.

Advokato užmokestis

Jeigu kreipiatės į advokatą, turėsite mokėti jam užmokesį. Advokato užmokestis nepastovus ir nustatomas pagal susitarimą.

Su advokatu galite pasirašyti užmokesčio mokėjimo sutartį; jis turi teisę prašyti, kad nagrinėjant bylą sumokėtumėte avansą.

Tačiau tam tikromis sąlygomis gali būti suteikta 🇫🇷 **teisinė pagalba**, jeigu jūsų turimos lėšos mažesnės už tam tikrą viršutinę ribą.

Taigi, atsižvelgdama į jūsų pajamas, valstybė gali padengti dalį *ex officio* paskirto advokato užmokesčio arba jį visą. Jeigu teisinė pagalba negali būti suteikta, advokatas įgaliojamas ne *ex officio*, bet skiriamas; tuomet dėl užmokesčio sumos turėsite susitarti su advokatu.

Jeigu valstybė padengia tik dalį advokato užmokesčio, likusią užmokesčio sumą turėsite sumokėti jūs.

Paskutinis naujinimas: 30/01/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (🇫🇷) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

2. Mano teisės tyrimo bei ikiteisminio tyrimo metu ir iki bylos perdavimo teismui

Koks yra tyrimo ir nusikaltimų ikiteisminio tyrimo tikslas?

Baudžiamosios veikos tyrimas (*enquête judiciaire*) apima visus nusikaltimų tyrimus, kuriuos atlieka teismo pareigūno vadovaujama kriminalinė policija.

Baudžiamosios veikos tyrimas gali būti atliekamas neatliekamas ikiteisminio tyrimo, per jį nustatomi nusikaltimai, renkami įrodymai ir ieškoma nusikaltimus padariusių asmenų.

Išskiriamas akivaizdaus nusikaltimo tyrimas (*enquête de flagrance*) ir preliminarus tyrimas (*enquête préliminaire*). Akivaizdaus nusikaltimo tyrimas atliekamas tuomet, kai užklumpama darant nusikaltimą arba kai nusikaltimas padarytas neseniai; atlikdama jį policija gali taikyti griežtas prievartos priemones.

Preliminarus tyrimas atliekamas kitomis aplinkybėmis. Jo tvarka, pagal kurią iš pradžių taikytos švelnesnės prievartos priemonės, neseniai priimtais teisės aktais labai suvienodinta su akivaizdaus nusikaltimo tyrimo tvarka.

Nagrinėjant sudėtingesnes bylas baudžiamoji veika taip pat gali būti tiriama atliekant ikiteisminį tyrimą, tuomet pagal savo įgaliojimus ją tiria ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas. Konkretus ikiteisminio tyrimo tikslas – nustatyti, ar yra pakankamai įkalčių, kad nusikaltimo vykdytojo byla būtų nagrinėjama teisme ir prireikus joje būtų galima priimti sprendimą.

Atlikti baudžiamosios veikos tyrimą privaloma tik nagrinėjant sunkius nusikaltimus.

Kokie yra tyrimo ir ikiteisminio tyrimo etapai?

Akivaizdaus nusikaltimo tyrimas gali būti pradedamas tuomet, kai užklumpama darant nusikaltimą arba kai nusikaltimas padarytas neseniai, arba kai asmuo įtariamas dalyvavęs darant nusikaltimą. Šio tyrimo trukmė – aštuonios dienos; tam tikromis sąlygomis Respublikos prokuroras gali pratęsti jį ne ilgiau negu aštuonioms dienoms.

Tirdamas akivaizdų nusikaltimą kriminalinės policijos pareigūnas visų pirma gali vykti į nusikaltimo vietas, nustatyti faktines aplinkybes, konfiskuoti visus tiesiai įrodyti reikalingus daiktus ar laikmenas, atlikti asmenų, įtariamų dalyvavus darant nusikaltimą arba turint su veika susijusių dokumentų ar informacijos, būstų kratą, apklausti visus asmenis, galinčius pateikti informacijos apie veiką, arba sulaikyti dalyvavus darant nusikaltimą įtariamą asmenį.

Atlikdamas preliminarų tyrimą kriminalinės policijos pareigūnas, nustatęs galimą nusikaltimo vykdytoją, iš karto apie tai praneša Respublikos prokurorui.

Atlikdamas ikiteisminį tyrimą teisėjas tiria kaltės bei nekaltumo įrodymus ir atlieka visus veiksmus, kuriuos laiko reikalingais tiesai įrodyti. Šiuos veiksmus jis gali atlikti savo iniciatyva arba paprašytas Respublikos prokuroro ar šalių (pvz., vykti į vietas, atlikti apklausas, kratas ir pan.). Teisėjo atsisakymas atlikti tam tikrą veiksmą turi būti pagrįstas, jį galima apskųsti teismui.

Vykdydamas teismo pavedimą ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas šiuos veiksmus gali pavesti atlikti kriminalinės policijos pareigūnams.

Ikteisminį tyrimą atliekantis teisėjas, baigęs ikiteisminį tyrimą, apie tai kartu praneša šalims ir jų advokatams. Tuomet Respublikos prokuroras ir šalys per vieną mėnesį, jeigu asmuo yra kaltinamasis, arba per tris mėnesius, jeigu taip nėra, ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui pateikia pastabas arba pagrįstus prašymus.

Pasibaigus šiam terminui prokuroras per dešimt dienų (jeigu kaltinamasis yra sulaikytas) arba per vieną mėnesį (jeigu taip nėra) ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui pateikia nurodymus arba papildomas pastabas, atsižvelgdamas į perduotą informaciją.

Tuomet ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas priima:

nutartį nutraukti bylą, jeigu mano, kad jam nurodytos faktinės aplinkybės nėra nei sunkus nusikaltimas, nei nesunkus nusikaltimas, nei pažeidimas, arba jeigu veikos vykdytojas nežinomas ar nėra pakankamų jo kaltės įrodymų;

nutartį perduoti bylą kompetentingam teismui (nesunkių nusikaltimų ir pažeidimų bylose) arba nutartį pateikti kaltinimus (sunkių nusikaltimų bylose), jeigu yra pakankamų kaltinamojo kaltės įrodymų, kad padarytas nusikaltimas.

Mano teisės atliekant tyrimą ir ikiteisminį tyrimą

Mano teisės sulaikymo laikotarpiu (1)

Mano teisės per apklausą pirmą kartą stojus prieš teismą (2)

Kaltinamojo ir liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas (3)

Ikteisminio tyrimo pabaiga (4)

Europos arešto orderis (5)

Rengimasis gynybai (6)

Mano teisės sulaikymo laikotarpiu (1)

Jeigu esate įtariamasis dalyvavęs darant nusikaltimą, kriminalinės policijos pareigūnas jus gali sulaikyti. Prieš taikydamas priemonę jis turi apie tai pranešti Respublikos prokurorui arba ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui, atsižvelgdamas į konkretų atvejį.

Jei padarytas bendrosios teisės pažeidimas, galite būti sulaikytas ne ilgiau negu 24 valandoms; šis terminas vieną kartą gali būti pratęstas 24 valandoms: tiriant baudžiamąją veiką jį gali pratęsti Respublikos prokuroras, atliekant ikiteisminį tyrimą – ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas.

Tačiau yra sulaikymo tvarkos išimčių. Organizuoto nusikalstamumo, prekybos narkotikais ar terorizmo bylose sulaikymo trukmė yra ilgesnė. Be to, nepilnamečių sulaikymo sąlygos ir galimybė pratęsti šios priemonės taikymą apskritai griežčiau reglamentuojamos.

Nesilaikant sulaikymo trukmės gali būti panaikintas priemonės taikymas ir neatliekami visi vėlesni veiksmai, kuriems atlikti ši priemonė yra būtina.

Kokia informacija teikiama apie sulaikymą?

Sulaikyto asmens teisės yra pagrindinės teisės. Turi būti nedelsiant pranešta apie tiriamo nusikaltimo pobūdį, sulaikymo trukmę ir jūsų teises. Ši informacija turi būti pateikta jums suprantama kalba. Taigi galite nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis.

Tai, kad apie šias teises pranešta ir jos yra įgyvendintos, užrašoma protokoluose.

Teisė suteikti informaciją artimam asmeniui

Turite teisę suteikti informaciją artimam asmeniui (asmeniui, su kuriuo paprastai gyvenate, tiesiosios linijos giminaičiui, vienam broliui ar seseriai arba darbdaviui). Kriminalinės policijos pareigūnas per tris valandas nuo sulaikymo paskambina jam telefonu.

Teisė kreiptis į gydytoją

Visas 24 sulaikymo valandas turite teisę prašyti, kad jus apžiūrėtų gydytojas. Gydytoją išrenka kriminalinės policijos pareigūnas arba Respublikos prokuroras.

Teisė prašyti leisti pakalbėti su advokatu

Galite prašyti, kad būtų leista pakalbėti su advokatu, – pokalbis gali trukti ne ilgiau negu 30 minučių. Šis pokalbis konfidencialus. Advokatas gali pateikti rašytines pastabas, kurios įtraukiamos į bylos medžiagą.

Galite pasirinkti pažįstamą advokatą arba prašyti, kad advokatų tarybos pirmininkas advokatą paskirtų *ex officio* (toks advokatas vadinamas „*ex officio* paskirtu advokatu“).

Jeigu esate sulaikytas dėl bendrosios teisės pažeidimo, su advokatu galite bendrauti nuo pat sulaikymo pradžios, o jeigu sulaikymas pratęsiamas – nuo pratęsimo pradžios.

Tačiau jeigu esate sulaikytas dėl nusikaltimo, susijusio su organizuotu nusikalstamumu, prekyba narkotikais ar terorizmu, su advokatu galite bendrauti tik nuo 48-os ar 72-os valandos.

Kriminalinės policijos pareigūnas savo pareigą atlieka, jeigu imasi visų priemonių, kad susisiektų su advokatu.

Teisė tylėti

Apie šią teisę kriminalinės policijos pareigūnas jums nepraneša, tačiau turite teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save.

Teisė prašyti apie areštą pranešti valstybės, kurios pilietis esate, konsulatui

Kas būna, jeigu nesutinku su tuo, kaip užrašyti mano parodymai?

Galite atsisakyti pasirašyti protokolą, kuriame jie užrašyti.

Kaip gali baigtis sulaikymas?

Respublikos prokuroras arba ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas (tai priklauso nuo konkretaus atvejo) bet kada gali nutraukti sulaikymą. Galite būti paleistas į laisvę arba, jeigu buvote sulaikytas atliekant baudžiamosios veikos tyrimą, nuvestas pas ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją, kad būtų pradėtas ikiteisminis baudžiamosios veikos tyrimas, arba į baudžiamųjų bylų teismą.

Jeigu po apklausos, surengtos pirmą kartą stojus prieš teismą, pradedamas ikiteisminis baudžiamosios veikos tyrimas, galite būti paskelbtas kaltinamuoju arba jums gali būti suteiktas liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas. Jeigu esate paskelbiamas kaltinamuoju, gali būti taikomas kardomasis kalinimas arba teisminė priežiūra.

Jeigu esate nuvedamas į baudžiamųjų bylų teismą, šis teismas bylą gali nagrinėti tuojau pat, jei yra pasirengęs tai daryti, arba jums nustato tam tikrą terminą pasirengti gynybai, jeigu to prašote. Šiuo atveju priimamas sprendimas dėl kardomojo kalinimo arba teisminės priežiūros taikymo.

Ar manęs bus prašoma pateikti pirštų atspaudus ir ar bus imami DNR mėginiai ar kiti kūno skysčiai? Kokios yra mano teisės?

Jeigu esate liudytojas ar įtariamasis baudžiamosioje byloje, Respublikos prokurorui leidus gali būti paimti jūsų išoriniai mėginiai (visų pirma seilių mėginiai siekiant atlikti genetinius DNR tyrimus) ir registruojami asmens duomenys (visų pirma imami pirštų ir delnų atspaudai ar daromos nuotraukos).

Galite su tuo nesutikti, tačiau minėti veiksmai atliekami teisėtai ir atsisakymas leisti juos atlikti tam tikromis sąlygomis yra nusikaltimas, už kurį baudžiama vienu metų laisvės atėmimo bausme ir 15 000 EUR bauda.

Ar man gali būti atlikta kūno apžiūra?

Paprastai kriminalinės policijos pareigūnas saugumo tikslais asmenis apieško rankomis (atlieka paprastą patikrą per drabužius), norėdamas įsitikinti, kad neturite jokio sau ar kitiems pavojingo daikto.

Saugumo sumetimais arba dėl to, kad to reikia tyrimams, kriminalinės policijos pareigūnas taip pat gali nuspręsti atlikti kūno apžiūrą, per kurią nuvelkami visi drabužiai arba dalis jų. Jeigu kūno apžiūra vidinė, teisę ją atlikti turi tik gydytojas.

Šiuos veiksmus gali atlikti tik tos pačios lyties kriminalinės policijos pareigūnas.

Visi paimti daiktai saugomi ir jums gražinami pasibaigus sulaikymui, jeigu esate paleidžiamas į laisvę.

Ar gali būti atlikta mano būsto, darbo patalpų, automobilio ir kitokia krata?

Krata gali būti atlikta tik 6–21 val. Tačiau krata, pradėta prieš 21 val., gali būti tęsiama naktį.

Kai nusikaltimai susiję su organizuotu nusikalstamumu, terorizmu, sąvada vimu ir prekyba narkotikais, leidžiama taikyti išimtis prižiūrint teismo pareigūnui.

Gali būti atlikta bet kokios gyvenamosios vietos, kurioje gali būti tiesai įrodyti reikalingų daiktų, krata.

Tai gali būti jūsų arba kito asmens, galinčio turėti su nusikaltimu susijusių daiktų, gyvenamoji vieta.

Gyvenamoji vieta – tai asmens pagrindinė gyvenamoji vieta, taip pat vieta, kurią asmuo turi teisę vadinti namais, nepaisant to, ar joje gyvena.

Taigi gyvenamosiomis vietomis laikomi įvairūs būstai (pavyzdžiui, viešbučio kambarys) ir jų priestatai.

Gyvenamosios vietos sąvoką teisėjas gali vertinti savo nuožiūra. Todėl nors iš esmės transporto priemonė nelaikoma gyvenamąja vieta, ji gali būti ja laikoma, jeigu naudojama kaip būstas.

Ar galiu pateikti skundą?

Nesilaikant nurodytų taisyklių pažeidžiama teisė į gynybą ir gali būti taikoma kratos ir atlikto arešto paskelbimo negaliojančiais procedūra.

Ikiteisminis baudžiamosios veikos tyrimas. Mano teisės per apklausą pirmą kartą stojus prieš teismą (2)

Teismo posėdžio, kuriame pirmą kartą stojate prieš teismą, tikslas – apklausti jus dėl veikos, kuria esate kaltinamas.

Nustatęs jūsų tapatybę, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas primena veiką, kuri jam pateikta nagrinėti, ir jos teisinį kvalifikavimą.

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas praneša apie jūsų teises:

turite teisę naudotis prisiekusio vertėjo paslaugomis;

turite teisę į advokato (pasirinkto ar paskirto *ex officio*) pagalbą.

Šiame posėdyje galite dalyvauti kartu su advokatu, tuomet būsite apklausiamas iš karto. Kitu atveju ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas privalo dar kartą pranešti apie teisę į advokato (jei reikia, paskirto *ex officio*) pagalbą.

Jeigu nusprendžiate pasinaudoti advokato pagalba, jis gali susipažinti su byla ir tam tikromis sąlygomis supažindinti su ja jus.

Turite teisę tylėti.

Jeigu veika, dėl kurios esate patrauktas atsakomybėn, yra sunkus nusikaltimas, būsite apklaustas naudojant garso ir vaizdo priemones.

Ar prieš pradėdant teismo procesą galiu prisipažinti kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinimų?

Galite prisipažinti kaltu dėl visos veikos arba tik jos dalies. Tai strategijos klausimas, kurį reikėtų aptarti su advokatu.

Ar leidžiama keisti kaltinimus iki teismo proceso pradžios?

Atliekant ikiteisminį tyrimą, per kurį renkami kaltės ir nekaltumo įrodymai, gali būti keičiamas ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui pateiktos nagrinėti veikos teisinis kvalifikavimas (veika priskiriama nesunkiam nusikaltimui ar sunkiam nusikaltimui).

Jeigu atliekant ikiteisminį tyrimą nustatomi nauji nusikaltimai, šią naują veiką teisėjas gali tirti Respublikos prokuroro prašymu.

Ar galiu būti kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio jau buvau patrauktas atsakomybėn kitoje valstybėje narėje?

Jeigu esate patrauktas atsakomybėn kitoje valstybėje narėje, bet nebuvote nuteistas, Prancūzijos teritorijoje galite būti sulaikytas dėl šios veikos.

Tačiau jeigu dėl šios veikos kitoje valstybėje narėje buvote nuteistas, pagal principą *non bis in idem* (dėl tos pačios veikos negalite būti teisiamas antrą kartą) Prancūzijoje negalite būti nei traukiamas atsakomybėn, nei teisiamas.

Ar man bus pateikta informacija apie prieš mane liudijančius liudytojus ir nepalankius įrodymus?

Pagal rungimosi principą jums pranešama apie visus įrodymus (parodymus, materialius įrodymus), kad kuo geriau pasirengtumėte gynybai ir pateiktumėte savo pastabas.

Ši informacija pateikiama byloje, kurios kopijas teisėjui leidus jums gali perduoti advokatas.

Jūs pats ir advokatas šių dokumentų negalite perduoti tretiesiems asmenims, nes gali būti pažeistas ikiteisminio tyrimo konfidencialumas.

Ar prašoma pateikti informaciją apie mano teistumą?

Į ikiteisminio tyrimo bylą būtina įtraukiama teistumo (neteistumo) pažyma.

Esu kitos šalies pilietis. Ar turiu dalyvauti atliekant ikiteisminį tyrimą?

Laikydamosis įpareigojimų, kurie gali būti nustatyti vykdant teisminę priežiūrą, iš Prancūzijos negalite išvykti tol, kol vyksta ikiteisminis tyrimas.

Kaltinamojo ir liudytojo, kuriam teikiama pagalba (*témoin assisté*), statusas (3)

Po apklausos, rengiamos pirmą kartą stojus prieš teismą, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas jus paskelbia kaltinamuoju arba suteikia liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusą.

Paskelbimas kaltinamuoju reiškia, kad yra rimtų ar sutampančių jums nepalankių įrodymų, leidžiančių įtarti, kad dalyvavote darant nusikaltimą. Esate tikra baudžiamąjį procesą šalis; liudytojas, kuriam teikiama pagalba, nėra tikra baudžiamąjį procesą šalis.

Tačiau liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas reiškia, kad yra įrodymų, bet jie nepakankamai tvirti, kad būtumėte pagrįstai skelbiamas kaltinamuoju.

Todėl nors liudytojas, kuriam teikiama pagalba, nėra baudžiamąjį procesą šalis, vis dėlto jis gali susipažinti su byla, turi teisę į gynybą ir gali prašyti ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją atlikti tam tikrus veiksmus.

Šių dviejų statusų poveikis skirtingas. Tik kaltinamajam pagrįstu teisėjo sprendimu gali būti skirta teisminė priežiūra (ir uždrausta išvykti iš šalies) arba taikomas kardomasis kalinimas ir tik kaltinamojo byla gali būti perduota nagrinėti teismui.

Tuomet galite teikti prašymus paleisti į laisvę.

Jeigu jums suteiktas liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas, galite bet kuriuo proceso metu prašyti, kad jus pripažintų kaltinamuoju.

Kokios yra teisminės priežiūros sąlygos?

Teisminė priežiūra jums gali būti skirta, jeigu gresia laisvės atėmimo arba didesnė bausmė.

Teisminė priežiūra skiriama dėl to, kad jos reikia ikiteisminiam tyrimui atlikti (pvz., kad asmuo nepabėgtų į užsienį), arba kaip laisvės apribojimo priemonė (pvz., draudžiama nukentėjusįjį kviešti į svečius ar su juo susitikti). Daugumos taikant teisminę priežiūrą patvirtintų priemonių tikslas – užtikrinti, kad nusikaltimo vykdytojas nepabėgtų.

Ši priežiūra ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo sprendimu, Respublikos prokuroro nurodymu arba jūsų prašymu gali būti bet kada nutraukta.

Jeigu pateikiate tokį prašymą, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas savo sprendimą turi priimti per penkis dienas.

Jeigu nusprendžiate nevykdyti teisminės priežiūros prievolių, jums gali būti skirtas kardomasis kalinimas.

Galiausiai nutartį skirti teisminę priežiūrą galite apskųsti pateikę apeliaciją ikiteisminių tyrimų kolegijai (*chambre de l'instruction*).

Kokios yra kardomojo kalnimo skyrimo sąlygos?

Kad būtų skirtas kardomasis kalinimas, jums turi grėsti tam tikro dydžio bausmė: didesnė negu trejų metų arba trejų metų laisvės atėmimo bausmė už sunkų ar nesunkų nusikaltimą.

Kardomasis kalinimas turi būti vienintelė priemonė tiesai atskleisti būtiniems įrodymams ar materialiams įrodymams išsaugoti, sutrukdyti daryti poveikį liudytojams ar nukentėjusiesiems ir jų šeimoms, sutrukdyti kaltinamajam ir kartu su juo nusikaltimą padariusiems asmenims ar bendrininkams neteisėtai suderinti veiksmus, apsaugoti kaltinamąjį, užtikrinti, kad teisės saugos pareigūnai galėtų su jumis susisiekti, nutraukti nusikalstamą veiką arba užtikrinti, kad ji vėl nebūtų vykdoma, o sunkių nusikaltimų atveju – nebeleisti išskirtinai ir nuolat trikdyti viešosios tvarkos darant sunkių nusikaltimų.

Nutartį skirti kardomąjį kalinimą galite apskųsti per dešimt dienų nuo pranešimo apie ją, perdavę pareiškimą į kalinimo įstaigos, kurioje esate kalinamas, vadovui arba sprendimą priėmusio teismo kanceliarijai.

Ikiteisminio tyrimo pabaiga (4)

Ikiteisminis tyrimas baigiamas priėmus nutartį. Nutartys gali būti įvairios.

Nutartis nutraukti bylą

Teisėjas gali priimti nutartį nutraukti bylą, jeigu nesurinko pakankamai jūsų kaltės įrodymų. Gali būti priimta nutartis nutraukti visą bylą arba dalį bylos.

Jeigu paskelbiama nutartis nutraukti dalį bylos, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas priima nutartį perduoti bylą kompetentingam teismui arba nutartį pateikti kaltinimus kitai veikoje dalyvavusiai šaliai.

Jeigu priimama nutartis nutraukti visą bylą ir jeigu buvo taikomas kardomasis kalinimas, esate paleidžiamas į laisvę ir jums grąžinami konfiskuoti daiktai. Galite pradėti žalos atlyginimo procedūrą.

Tačiau atkreipkite dėmesį į tai, kad civilinį ieškinį pareiškusi šalis šią nutartį gali apskųsti – per dešimt dienų nuo pranešimo apie ją ji gali pateikti apeliaciją sprendimą priėmusio teismo kanceliarijai.

Nutartis perduoti bylą kompetentingam teismui

Jeigu teisėjas mano, kad surinkta pakankamai jūsų kaltės įrodymų, jis gali nuspręsti bylą perduoti nagrinėti teismui.

Jeigu jums buvo skirta teisminė priežiūra arba taikomas kardomasis kalinimas, nutartimi šių priemonių taikymas panaikinamas.

Tačiau nauja specialiai pagrįsta nutartimi teisėjas gali nuspręsti šias priemones toliau taikyti. Jos negali būti taikomos ilgiau negu du mėnesius. Jeigu pasibaigus šiam terminui jūsų byla neperduodama kompetentingam teismui, esate paleidžiamas į laisvę.

Pagrįsta nutartimi dėl galimybių priimti sprendimą per du mėnesius nebuvimo teisėjas tik išimties tvarka gali nurodyti terminą pratęsti du kartus (kaskart pratęsiama dviem mėnesiams). Jeigu po šešių mėnesių jūsų byloje sprendimas nepriimamas, esate paleidžiamas į laisvę.

Šios nutarties apskųsti negalite, nebent manote, kad baudžiamųjų bylų teismui pateikta nagrinėti veika yra sunkus nusikaltimas, dėl kurio turėjo būti priimta nutartis pateikti kaltinimus prisiekusiųjų teisme. Tokį skundą taip pat gali teikti civilinį ieškinį pareiškusi šalis.

Nutartis pateikti kaltinimus

Ją sunkių nusikaltimų atveju skelbia ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas.

Jeigu teisėjui priimant nutartį jums taikoma teisminė priežiūra, ši priemonė lieka galioti.

Kaip kaltinamasis turite teisę šią nutartį apskųsti apeliacine tvarka.

Europos arešto orderis (5)

Pagal Europos arešto orderį vykdoma procedūra, skirta valstybių narių ekstradicijos procedūrai pakeisti.

Sprendimą dėl Europos arešto orderio priima Europos Sąjungos valstybės narės teismas, kad kita valstybė narė areštuotų ir perduotų ieškomą asmenį siekiant patraukti jį baudžiamojon atsakomybėn arba įgyvendinti bausmę ar laisvės atėmimo priemonę.

Bet kuri valstybė narė gali priimti ieškomam asmeniui taikomas būtinas ir proporcingas prievartos priemones.

Jeigu ieškomas asmuo areštuojamas, jis turi teisę gauti informaciją apie orderio turinį ir naudotis advokato bei vertėjo paslaugomis.

Bet kokių atveju orderį įgyvendinanti valdžios institucija turi teisę nuspręsti asmenį sulaikyti arba tam tikromis sąlygomis paleisti į laisvę.

Kol priimamas sprendimas, orderį įgyvendinanti valdžios institucija atitinkamą asmenį apklausia. Ne vėliau kaip per šešiasdešimt dienų nuo areštavimo orderį įgyvendinanti teisminės valdžios institucija turi priimti galutinį sprendimą dėl Europos arešto orderio įgyvendinimo. Paskui apie priimtą sprendimą ji nedelsdama praneša orderį išdavusiai valdžios institucijai. Tačiau orderį įgyvendinanti valdžios institucija gali prašyti orderį išdavusios valdžios institucijos pateikti papildomą informaciją, jeigu perduota informacija nepakankama.

Bet koks sulaikymo pagal Europos arešto orderį laikotarpis turi būti išskaičiuotas iš bendros laisvės atėmimo bausmės, kuri gali būti skirta, trukmės.

Rengiamasis gynybai (6)

Santykiai su advokatu grindžiami abipusiu pasitikėjimu, jam galite patikėti paslaptis. Advokatas privalo saugoti profesinę paslaptį.

Todėl nedvejodamas užduokite jam visus rūpimus klausimus ir prašykite viską paaiškinti – taip išvengsite nesusipratimų.

Per pirmąjį susitikimą perduokite visus su byla susijusius dokumentus ir informaciją, kad jis geriausiomis sąlygomis pasirengtų gynybai.

Aptarkite visus kylančius klausimus, visų pirma proceso eigą, taikytiną strategiją renkantis konkrečias su procesu susijusias galimybes, taip pat klausimų, kuriuos gali užduoti už jūsų bylą atsakingi teismo pareigūnai, pobūdį.

Nedvejodamas klauskite advokato apie proceso baigtį, bausmes, kurios gali būti skirtos, ir sąlygas, kuriomis šios bausmės gali būti taikomos.

Paskutinis naujinimas: 30/01/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Jeigu esate pilnametis ir pripažįstate padaręs veiką, dėl kurios esate kaltinamas, ir jeigu už nusikaltimą yra baudžiama bauda arba ne didesne negu penkerių metų laisvės atėmimo bausme, jums gali būti taikoma procedūra, vadinama skubiu bylos nagrinėjimu iš anksto prisipažinus kaltu (*comparution immédiate sur reconnaissance préalable de culpabilité*). Jums privalo padėti advokatas. Taikant šią skubią procedūrą galima skirti lengvesnes bausmes.

Kur vyks teismo procesas?

Teismo jurisdikcija priklauso nuo nusikaltimo pobūdžio ir teritorinės jurisdikcijos. Jurisdikciją nagrinėti pažeidimus turi vietos, kurioje padaryta veika, ar jūsų gyvenamosios vietos policijos teismas arba vietos teismas.

Jurisdikciją nagrinėti nesunkius nusikaltimus turi vietos, kurioje padaryta veika, jūsų gyvenamosios vietos arba jūsų arešto vietos baudžiamųjų bylų teismas.

Galiausiai jurisdikciją nagrinėti sunkius nusikaltimus turi vietos, kurioje padaryta veika, jūsų gyvenamosios vietos arba jūsų arešto vietos prisiekusiųjų teismas.

Baudžiamasis procesas yra žodinis ir viešas. Išimties tvarka rengiamas uždaras procesas, jeigu nagrinėjama nusikaltusių nepilnamečių byla arba tokio proceso nagrinėjant išžagginimo, kankinimų ir žiauraus elgesio panaudojant seksualinę prievartą bylą prašo nukentėjusysis.

Baudžiamosiose ir pažeidimų bylose sprendimus priima vienas ar keli profesionalūs teisėjai; prisiekusiųjų teismas, kurį sudaro devyni prisiekusieji piliečiai ir trys profesionalūs teisėjai, sprendimus priima kvalifikuota aštuonių asmenų balsų dauguma.

Ar per teismo procesą gali būti pakeisti kaltinimai?

Teismui pateikiama nagrinėti tik kaltinimo akte aprašyta veika. Jis negali atsižvelgti į kitą veiką.

Tačiau posėdyje teismas turi teisę perkvalifikuoti veiką, kuri jam pateikta nagrinėti, jeigu pateikėte savo pastabas dėl naujų kaltinimų. Jeigu perkvalifikavus veiką byla turi būti išplėsta įtraukiant naują veiką, privalote sutikti savo noru stoti prieš teismą dėl šios veikos.

Prancūzijoje prisipažinimo kaltu procedūros nėra. Nagrinėjant tam tikrus nesunkius nusikaltimus galima tik prašyti, kad prieš prasidedant bet kokiam teismo procesui būtų taikoma bylos nagrinėjimo iš anksto prisipažinimo kaltu procedūra. Jeigu prisipažįstate kaltu, prisipažinimas aptariamas ir jį teisėjai vertina kaip bet kurį kitą įrodymą.

Kokios yra mano teisės vykstant teismo procesui?

Dalyvauti privalote visame teismo procese. Jeigu nedalyvaujate be pateisinamos priežasties, būsite nuteistas jums nedalyvaujant, nebent teismas sutinka nukelti posėdį, kol grįšite. Bet teismas neprivalo tenkinti tokio prašymo. Tačiau jeigu dalyvaujate jūsų advokatas, jis gali būti apklausiamas ir jums atstovauti. Sunkių nusikaltimų byloje gali būti išduotas arešto orderis jums suimti.

Prancūzijoje per videokonferenciją apklausti galima tik liudytojus, civilinius ieškinius pareiškusias šalis ir ekspertus.

Jeigu nesuprantate teismo kalbos, *ex officio* paskiriamas vertėjas.

Advokato pagalba privaloma nagrinėjant sunkius nusikaltimus. Nagrinėjant nesunkius nusikaltimus ir pažeidimus ji yra tik pasirinktinė. Vykstant teismo procesui advokatą galite keisti.

Vykstant teismo procesui jums leidžiama pasisakyti. Tačiau turite teisę viso proceso metu tylėti. Ši pozicija gali turėti įtakos vidiniams teisėjų įsitikinimui. Negalite būti nuteistas tik dėl to, kad per posėdį melavote. Tačiau melas turi įtakos teismo sprendimui. Be to, jis galėtų pakenkti advokato strategijai.

Kokios yra mano teisės, susijusios su man nepalankiais įrodymais?

Visi bylos įrodymai turi būti nagrinėjami taikant rungimosi principą, kad galėtumėte juos aptarti. Pagal Prancūzijos baudžiamąją teisę įrodymai pateikiami laisvai; jie gali būti pateikiami bet kokiomis aplinkybėmis. Todėl galite pateikti visus būtinus įrodymus, visų pirma surinktus privataus detektyvo, –vienintelis taikomas apribojimas yra įrodymo teisėtumas.

Galite prašyti apklausti liudytojus. Galite tiesiogiai ar per savo advokatą užduoti klausimus liudytojams bei teismo posėdžio dalyviams ir bet kokiomis priemonėmis užginčyti jų parodymus.

Ar atsižvelgiama į informaciją apie mano teistumą?

Informaciją apie teistumą tikrina teisėjai. Vykstant procesui tarp bylos dokumentų pateikiama teistumo (neteistumo) pažyma. Atsakingas teismas, kuriam pateikta nagrinėti byla, gali prašyti kitos valstybės narės pateikti jūsų teistumo (neteistumo) pažymas.

Kuo gali baigtis bylos nagrinėjimas teisme?

Teismo proceso baigtį iš anksto numato advokatas, jeigu jam pateikiate visą informaciją apie savo padėtį. Visų pirma galite būti paleistas į laisvę, gali būti priimtas išteisinamasis nuosprendis arba apkaltinamasis nuosprendis.

Jeigu priimamas apkaltinamasis nuosprendis, numatomos toliau nurodytos bausmės.

Laisvės atėmimo bausmės

Sunkių nusikaltimų byloje skiriama laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė arba terminuota laisvės atėmimo bausmė. Baudžiamajame kodekse yra nustatyta didžiausia terminuotų laisvės atėmimo bausmių trukmė – 10–30 metų.

Nesunkių nusikaltimų byloje didžiausia laisvės atėmimo bausmė yra dešimt metų.

Jeigu šios laisvės atėmimo bausmės yra sutrumpinamos, jos gali būti sušvelnintos, pavyzdžiui, taikomas lygtinis paleidimas, bausmė atliekama atviroje kolonijoje arba atleidžiama nuo bausmės.

Kitos bausmės

Visose byloje gali būti skirta bauda, kurios suma nustatoma atsižvelgiant į kiekvieną nusikaltimą.

Nesunkių nusikaltimų ir pažeidimų byloje gali būti taikoma „kompensacinė sankcija“, pagal kurią priteisiama atlyginti nukentėjusiojo patirtą žalą.

Gali būti skirtos papildomos bausmės. Tai gali būti visuomenei naudingi darbai (jums sutikus) ir teisių atėmimas (vairuotojo pažymėjimo atėmimas ir pan.), gali būti konfiskuotas turtas, uždaryta įstaiga, uždrausta naudotis piliečių teisėmis (balsavimo teise ir pan.) arba uždrausta išrašyti čekius. Be to, gali būti uždrausta būti Prancūzijos teritorijoje (jeigu esate užsienietis) arba joje gyventi.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo bylą nagrinėjant teisme?

Nukentėjusysis gali dalyvauti teismo procese arba prašyti jam atstovauti. Jeigu taip nėra, tariama, kad jis atsisakė savo reikalavimų. Nukentėjusiojo iniciatyva asmuo gali būti patrauktas atsakomybėn. Teismo procese dalyvaujant nukentėjusiajam arba jo advokatui galima užtikrinti, kad jo interesai būtų ginami, ir prašyti atlyginti patirtą žalą.

Paskutinis naujinimas: 30/01/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus

Ar galiu apskųsti sprendimą?

Pažeidimo byloje galite apskųsti tam tikrus policijos teismo ir vietos teismo sprendimus – apeliaciją per dešimt dienų nuo sprendimo paskelbimo galite pateikti baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui (*Chambre des appels correctionnels*).

Nesunkaus nusikaltimo byloje galite apskųsti baudžiamųjų bylų teismo (*tribunal correctionnel*) sprendimą – apeliaciją per dešimt dienų nuo sprendimo paskelbimo galite pateikti baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui.

Sunkaus nusikaltimo byloje galite apskųsti prisiekusiųjų teismo (*Cour d'Assises*) nuosprendį – apeliaciją per dešimt dienų nuo nuosprendžio paskelbimo galite pateikti prisiekusiųjų teismui.

Apeliaciją galite pateikti dėl sprendimo, priimto pagal viešąjį ieškinį (bausmė) arba pagal civilinį ieškinį (žalos atlyginimas nukentėjusiajam).

Taip pat galite pateikti kasaciją – apeliacine instancija priimtus sprendimus ir paskutine instancija priimtus sprendimus per penkias dienas nuo skundžiamo sprendimo paskelbimo dienos galite apskųsti Kasacinio teismo baudžiamųjų bylų kolegijai.

Kasacinis teismas, kuris yra aukščiausios instancijos teismas, per nustatytą terminą priima sprendimą dėl kasacijos priimtumo; jeigu kasacija laikoma priimtina, Kasacinis teismas sprendimą priima tik dėl teisės taikymo, taigi jis bylos nenagrinėja iš esmės.

Apeliacija ar kasacija turi būti pateiktos skundžiamą sprendimą priėmusio teismo kanceliarijai arba, jeigu esate sulaikytas, įkalinimo įstaigos vadovui.

Bet kokiu atveju apeliaciją ir kasaciją privalote pasirašyti.

Kas būna apskundus?

Pateikus apeliaciją, kol ji nagrinėjama apeliacine instancija, arba pateikus kasaciją, kol ji nagrinėjama kasacine instancija, apskūsto sprendimo vykdymas paprastai yra sustabdomas.

Tačiau jeigu buvote nuteistas laisvės atėmimo bausme ir paskui sulaikytas, apskundus sprendimą sulaikymas nepanaikinamas, kol bus priimtas naujas sprendimas.

Teismo posėdis turi būti surengtas per pagrįstą terminą nuo dienos, kurią apeliaciją ar kasaciją gavęs teismas šią apeliaciją ar kasaciją užregistruoja.

Kas vyksta apeliacinės ar kasacinės instancijos teismo posėdyje?

Kadangi baudžiamoji byla nagrinėjama žodžiu, apeliacinės instancijos teismo posėdyje galite pateikti ir paaiškinti naujus motyvus ir įrodymus, kurie aptariamai taikant rungimosi principą.

Apeliacine instancija sprendimą priimančias baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas arba prisiekusiųjų teismas apskųstą sprendimą gali patvirtinti arba panaikinti. Tik tam tikrais atvejais, visų pirma tuomet, kai prokuratūra apeliacine tvarka apskundžia pagrindinį arba apskųstą sprendimą, išnagrinėjus apeliaciją iš pradžių paskelbta baudmė gali būti sugriežtinta, o civilinį ieškinį pareiškusios šalies (nukentėjusiojo) prašoma atlyginti žalą – padidinta. Sprendimą dėl teisės taikymo priimančias Kasacinis teismas apskųstą sprendimą gali panaikinti ir šalių bylą perduoti nagrinėti Apeliaciniam teismui arba jos neperduoti.

Teismo sprendimas įsiteisėja tik tuomet, kai baigiasi jo apskundimo terminai.

Jeigu išnagrinėjus apeliaciją, kuria apskųstas pradinis nuosprendis, įsiteisėjusiu Apeliacinio teismo sprendimu esate pripažįstamas nekaltu ar išteisinamas, galite prašyti atlyginti visą dėl šio nepagrįsto sulaikymo patirtą materialinę ir moralinę žalą, išskyrus tam tikras išimtis.

Informacija apie teisę gauti žalos atlyginimą pateikiama pranešant apie sprendimą, kuriuo esate pripažįstamas nekaltu arba išteisinamas.

Šiuo tikslu per šešis mėnesius nuo pranešimo apie sprendimą, kuriuo esate pripažįstamas nekaltu arba išteisinamas, galite pateikti ieškinį Apeliacinio teismo, kurio jurisdikcijoje priimtas sprendimas, vyriausiajam pirmininkui.

Vyriausiasis pirmininkas sprendimą dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo priima pagrįstu sprendimu; pagrįstas sprendimas priimamas po viešo teismo posėdžio, kuriame galite prašyti jus apklausti asmeniškai arba tarpininkaujant advokatui.

Apeliacinio teismo vyriausiojo pirmininko sprendimas per dešimt dienų nuo pranešimo apie jį gali būti apskųstas Nacionalinei sulaikytųjų žalos atlyginimo komisijai (*Commission Nationale de réparation des détentions* (CNR)).

CNR priima galutinį sprendimą, kurio apskūsti negalima.

Nurodytą atlyginti žalą atlygina valstybė.

Kokia informacija pateikiama informacijoje apie teistumą?

Jeigu išnagrinėjus apeliaciją arba kasaciją įsiteisėjusiu sprendimu esate pripažįstamas kaltu ir jums skiriama baudmė, paskelbtas nuosprendis įtraukiamas į informaciją apie jūsų teistumą, kurią saugo kilmės šalies teisminės valdžios institucija.

Esu kitos valstybės narės pilietis. Ar teismo procesui pasibaigus būsiu išsiųstas iš šalies?

Pagal 1983 m. kovo 21 d. Nuteistųjų asmenų perdavimo konvenciją perduoti asmenį kilmės šaliai gali prašyti kilmės šalis arba Prancūzija – valstybė, kurioje paskelbtas nuosprendis.

Tačiau kad būtumėte perduotas kitai šaliai, turite iš anksto neverčiamas ir aiškiai su tuo sutikti – tai reiškia, kad turi būti pateikta išsami ir tiksli informacija apie perdavimo padarinius.

Be to, galite pats prašyti būti perduotas kilmės šaliai savo noru. Jūsų prašymas priimamas, jeigu tenkinamos kelios sąlygos.

Ar mane galima dar kartą teisti pagal tuos pačius kaltinimus, jei jau esu nuteistas?

Pagal taisyklę *Non bis in idem*, kuria vadovaujamosi įgyvendinant Prancūzijos baudžiamąją teisę, jeigu vienoje valstybėje narėje buvote teisiamas, paskui įsiteisėjusiu sprendimu pripažintas kaltu, kitoje valstybėje narėje pagal tuos pačius kaltinimus negalite būti nei traukiamas atsakomybėn, nei pripažįstamas kaltu.

Paskutinis naujinimas: 30/01/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir kiti nesunkūs pažeidimai

Prancūzijoje tam tikrus nesunkius pažeidimus tiesiogiai nagrinėja administracinės valdžios institucija, o ne teismai. Daugiausia tai yra Kelių eismo taisyklių pažeidimai. Vykdamas šias konkrečias procedūras turi būti nepažeidžiamos jūsų pagrindinės teisės, visų pirma teisė į gynybą. Be to, administracinė sankcija niekada negali būti laisvės atėmimas.

Jums skirtą sankciją tiesiogiai ir visiškai teisėtai paskelbia atsakinga administracinės valdžios institucija, nustačiusi teisėtos prievolės pažeidimą. Bet koks sprendimas, kuriuo skiriama sankcija, turi būti pagrįstas: jį galite apskūsti. Skirta sankcija įgyvendinama nedelsiant, net jeigu nusprendžiate ją apskūsti.

Kaip nagrinėjami nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Kelių eismo taisyklių pažeidimus tiesiogiai nagrinėja pareigūnas protokoluotojas, policijos arba žandarmerijos pareigūnas. Nustačius pažeidimą taikytina sankcija paskelbiama nedelsiant. Prieš tai paaiškinamos sankcijos skyrimo priežastys ir galite pateikti savo pastabas. Jums perduodamas protokolas, kuriame nurodomi padarytas pažeidimas ir paskelbta sankcija. Sankciją turite įgyvendinti iš karto ją paskelbus.

Sankcijos – tai nustatyto dydžio bauda ir galbūt transporto priemonės sulaikymas.

Jeigu esate kitos valstybės narės pilietis ir nesilaikote Kelių eismo taisyklių, sankcija skiriama Prancūzijoje. Jeigu sankcijos neįvykdote prieš grįždamas į savo šalį, galite būti patrauktas atsakomybėn.

Jeigu su sankcija nesutinkate, šį sprendimą per du mėnesius galite apskūsti. Tuomet esate tikras, kad nagrinėjant šį skundą jums skirta sankcija negali būti sugriežtinta.

Skundas teikiamas tiesiogiai administracinės valdžios institucijai nerengiant teismo proceso. Šis skundas pirmiausia teikiamas sankciją skyrusiai valdžios institucijai (administracinis skundas) ir, jeigu jis atmetamas, už šią valdžios instituciją viršesnei institucijai (skundas viršesnei institucijai).

Taikytina procedūra tiesiogiai paaiškinama perduodamame protokole.

Tik tuomet, kai pasinaudojate šiais skundo teikimo būdais, galite kreiptis į administracinio teismo teisėją.

Kaip nagrinėjami kiti nesunkūs pažeidimai?

Kiti administracine tvarka nagrinėjami pažeidimai yra sunkesni, jie susiję su finansinių rinkų reglamentavimu, konkurencijos teise, mokesčių ar imigracijos teisės aktais.

Ar šie pažeidimai nurodomi informacijoje apie mano teistumą?

Prancūzijoje administracine tvarka nagrinėti pažeidimai, visų pirma Kelių eismo taisyklių pažeidimai, į informaciją apie jūsų teistumą neįtraukiami.

Paskutinis naujinimas: 30/01/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.